

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jana Horáka a soudců Mgr. Lukáše Nohela a Mgr. Aleše Janoše v exekuční věci

oprávněné: **Euro Benefit a. s.**, IČ: 25120514,
sídlem Letenské náměstí 157/4, 170 00 Praha 7,
zastoupené JUDr. Janem Rudolfem, advokátem,
sídlem Na Příkopě 583/15, 110 00 Praha 1,

proti
povinnému: **xxx**, narozenému xxx,
bytem nám. xxx,

pro 6 028 Kč s příslušenstvím, o zastavení exekuce, k odvolání oprávněné proti usnesení Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 16. 10. 2023, č. j. 53 EXE 1176/2012-31,

takto:

- I. Usnesení okresního soudu se potvrzuje.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.**

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením okresní soud zastavil exekuci (výrok I.), žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a oprávněné uložil zaplatit soudní exekutorce částku 7 865 Kč (výrok III). Okresní soud exekuci zastavil podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř., když shledal, že úvěrová smlouva obsahující rozhodčí doložku je neplatná pro rozpor s dobrými mravy. O nákladech soudního exekutora rozhodl okresní soud s ohledem na to, že procesní zavinění na zastavení exekuce shledal na straně oprávněné, když oprávněná nedbala náležité opatrnosti a návrh na nařízení exekuce podala, ačkoliv mohla nepříznivý následek předpokládat.
2. Včasným odvoláním napadla uvedené usnesení oprávněná. Namítala, že rozhodnutí okresního soudu spočívá na nesprávném právním posouzení a řízení je zatíženo jinou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dále svou argumentaci rozvinula (s poukazem na obsah rozhodčí doložky) tak, že rozhodčí doložka obsahovala konkrétní jméno rozhodce a byla obsažena v úvěrové smlouvě, a to stejně velkým písmem jako ostatní ujednání. Lze si tedy jen

těžko představit, že by o ní povinný nevěděl, když její znění stvrdil podpisem. Poukázala na možnost povinného domáhat se zrušení rozhodčího nálezů jinými prostředky, konkrétně soudem v rámci žaloby na zrušení rozhodčího nálezů v čemž ho rozhodčí doložka nijak neomezila. Přezkoumání věci před soudem ve dvoustupňovém řízení tedy povinný zbaven nebyl. Úvěrová smlouva, včetně rozhodčí doložky, byla sjednána v dobré víře, když povinná byla s jejím obsahem seznámena a sama požádala o její uzavření. Rozhodčí smlouva, její vlastní sjednání ani žádné její ustanovení se neodchyluje od zákona a neznamená k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran. Na tom nic nemění ani fakt, že se jedná o formulářovou smlouvu, běžně používanou v nebankovním sektoru. Dle oprávněné pak smluvní dokumentace, na jejímž základě vznikla vymáhaná pohledávka, byla koncipována v naprostém souladu s právními předpisy platnými a účinnými v době uzavření této smlouvy a jako taková je bezvadná. Smlouva tak nebyla uzavřena v rozporu s dobrými mravy a nelze tak dovozovat její neplatnost a stejně tak neplatnost rozhodčí doložky. Dle oprávněné ji také nelze přisuzovat procesní zavinění na zastavení exekuce. V této souvislosti poukázala na nález Ústavního soudu ČR ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. III. ÚS 1226/08, podle něž stav, kdy nebudou uspokojeny všechny nároky exekutora není protiústavní s tím, že toto riziko je odůvodněno a do značné míry kompenzováno v jeho podstatě monopolním postavením při provádění exekucí. Oprávněná dále poukázala na vybraná rozhodnutí Ústavního soudu navazující na citovaný nález. Domáhala se tedy toho, aby exekuce zastavena nebyla a procesně poněkud nadbytečně, aby exekutorovi a účastníkům nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení.

3. Krajský soud přezkoumal usnesení okresního soudu, jakož i řízení, jež předcházelo jeho vydání, a dospěl posléze k závěru, že odvolání oprávněné není důvodné.
4. Okresní soud učinil ohledně obsahu rozhodčího nálezů, jakož i úvěrové smlouvy a rozhodčí doložky správná skutková zjištění, která krajský soud přebírá a pro větší stručnost na ně odkazuje. Dále krajský soud doplňuje, že dle databáze České národní banky (ARAD) činila v 8/2011 roční sazba u úvěrů pro domácnosti na spotřebu 13,76 %, u kontokorentních úvěrů 17,24 % a u úvěrů z kreditních karet 23,14 %.
5. V daném případě nutno souhlasit s oprávněnou, že předmětná rozhodčí doložka není z hlediska způsobu výběru osoby rozhodce netransparentní. Toto však nebylo důvodem, pro který okresní soud exekuci zastavil.
6. Judikatura stran posuzování pravomoci rozhodce k vydání rozhodčího nálezů se však vyvinula tak, že předmětem zkoumání a hodnocení není jen samotná rozhodčí doložka (smlouva) a její obsah, nýbrž i obsah úvěrové (či jiné smlouvy) do níž je rozhodčí doložka vtělena, či na kterou je navázána a okolnosti, za kterých byla taková smlouva uzavřena. V usnesení ze dne 28. 2. 2017, sp. zn. 20 Cdo 1387/2016 Nejvyšší soud vyslovil názor, že pro závěr, zda je úvěrová smlouva neplatná (a proto je neplatná i rozhodčí smlouva) „je třeba zkoumat, za jakých okolností byla uzavřena, a to za pomoci kritérií judikaturou Nejvyššího soudu vytýčených ve vztahu ke smluvní pokutě, úrokům, zajištění pohledávky apod.“ V navazujícím usnesení ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017 pak Nejvyšší soud dále rozvedl, že ačkoli nemá jít o věcný přezkum vykonávaného rozhodčího nálezů, není vyloučeno, aby se otázka platnosti „hlavní“ (úvěrové) smlouvy stala významnou pro hodnocení i na ni navazující rozhodčí smlouvy, a to s tím rozhodným směřováním, jímž je posouzení, zda vzhledem k jejímu obsahu a procesu jejího sjednání byla či nikoli dána pravomoc rozhodce k vydání vykonávaného rozhodčího nálezů. Ačkoli tedy neplatnost smlouvy hlavní (úvěrové) sama o sobě nezpůsobuje neplatnost smlouvy rozhodčí, a ačkoli ani neplatnost rozhodčí smlouvy není v daném případě odvoditelná ze

samotného jejího obsahu, nelze – ve smyslu v předchozím zaznamenaných právních názorů – opomenout uvážit, zda obojí ve svém celku (jak obsahovém, tak procedurálním) není postiženo stigmatem kolize se zde rozhodnými „dobrými mravy“ (§ 580 o. z.), resp. se zákonnými principy ochrany spotřebitele (coby „slabší strany“). Na tomto místě tak do hry vstupují i specifické okolnosti podoby konkrétních závazků dlužníka, včetně těch, jež mají „sankční“ povahu, zakomponované do úvěrové smlouvy. Obě naposledy citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu navazují na předchozí nálezy Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11 a ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, ve kterých Ústavní soud vymezil kritérium tzv. zjevné nespravedlnosti jako důvod pro odeprání soudní ochrany (a to i v exekčním řízení) subjektům, kteří evidentně poškozují práva svých klientů formou formulářově předtištěných smluvních ujednání neumožňujících jednoznačně slabší straně jejich modifikaci a skýtajících možnost vyvolání nepříznivých následků v osobní sféře klienta. Neplatnost a nepřijatelnost smluvních ujednání pro jednoznačný rozpor s dobrými mravy a naplnění kritéria „zjevné nespravedlnosti“ shledal v prvním z citovaných nálezů u postupů, v rámci nichž jsou klientům vnucována smluvní ujednání v podobě zajištění biankosměnkou, smluvní pokutou ve výši 30 % nebo 45 % dlužné částky za prodlení s platbou splátek v řádu jednotek týdnů, či smluvní pokutou ve výši pětinasobku dlužné částky za hrubé porušení smlouvy nebo podmínek. Ve druhém z citovaných nálezů pak Ústavní soud dospěl k závěru, že jím posuzovaná úvěrová smlouva ve směrodatných rysech naplňuje kritéria zjevné nespravedlnosti specifikované předchozím nálezem, když se jednalo o obsahově v podstatě totožnou smlouvu, jako je smlouva posuzovaná v tomto případě. Od závěrů vylovených v nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12 se tedy ani v nyní posuzované věci není důvod odchytil, když i zde byla rozhodčí doložka instrumentem navázaným na obsahově nemravnou úvěrovou smlouvu (tedy smlouvu formulářovou, s úrokem nepřiměřeně přesahujícím běžný úrok, se souborem více smluvních pokut z nichž některé dosahují více jak 100% úvěru a jiných početně neomezených sankcí v podobě kupř. sankce za upomínku a zajištěného dokonce dvěma biankosměnkami). V daném případě tedy nutno dojít k závěru o neplatnosti jak uzavřené úvěrové smlouvy, tak i v ní obsažené rozhodčí doložky, a tedy k závěru, že rozhodce neměl pravomoc k vydání předmětného rozhodčího nálezu. Neobstojí ani argument oprávněné o tom, že se povinná mohla domáhat zrušení rozhodčího nálezu v režimu zákona o rozhodčím řízení, když podání takové žaloby není dle ustálené rozhodovací praxe jediným druhem obrany (srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 3. 2015, sp. zn. 30 Cdo 3396/2014 a na něj navazující usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 25. 2. 2016, sp. zn. IV. ÚS 1380/15).

7. Stran procesního zavinění na zastavení exekuce nutno uvést, že Nejvyšší soud ČR se otázkou zavinění a náhrady nákladů exekuce ve vztahu k zastavení exekuce z důvodu nedostatku pravomoci rozhodce, jenž podkladový exekuční titul vydal (s ohledem na následný odklon v judikatuře Nejvyššího soudu), zabýval v usnesení ze dne 14. 5. 2014, sp. zn. 21 Cdo 402/2014 (ústavní stížnost proti tomuto usnesení byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2014, sp. zn. II. ÚS 2448/2014), v němž vyslovil názor, že došlo-li k zastavení exekuce, protože exekuční titul od počátku nebyl materiálně a formálně vykonatelný, má na zastavení takové exekuce procesní zavinění oprávněný a nese i náklady exekuce. Nejvyšší soud v této souvislosti poukázal mimo jiné i na to, že procesní zavinění, resp. nedostatek potřebné míry pečlivosti oprávněného, lze vyvozovat již při volbě netransparentních pravidel pro výběr rozhodců, a dále přistoupením k vymáhání pohledávky přiznané exekučními tituly vydanými rozhodci na základě těchto pravidel určenými a při provádění exekuce, kdy oprávněný při obeznámenosti s ustálenou judikaturou na tuto nijak procesně nereagoval. Ke shodným závěrům se pak Nejvyšší soud přihlásil i v rozhodnutích ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 20 Cdo 5142/2016, ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 20 Cdo 38/2016, ze dne 25. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 735/2016, ze dne 29. 11. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1903/2016 a ze dne 18. 1. 2017, sp. zn. 20 Cdo 3687/2016, přičemž společným znakem těchto rozhodnutí bylo to, že se jednalo o exekuce zahájené před publikací

rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. 5. 2009 (kterým započal obrat v judikatuře v posuzování rozhodčích doložek) a v některých případech i před jeho vydáním. K určení okamžiku konečného ustálení judikatury stran posuzování otázky rozhodčích doložek pak lze plně odkázat na závěry uvedené v nálezech Ústavního soudu ze dne 27. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 1274/16 a ze dne 20. 12. 2017, sp. zn. I. ÚS 1707/17, ve kterých Ústavní soud opakovaně konstatoval, že judikaturu Nejvyššího soudu v oblasti rozhodčích doložek lze považovat za ustálenou s vydáním usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010.

8. Krajský soud si je vědom toho, že uvedená judikatura se primárně týká rozhodčích doložek nevyhovujících po formální stránce (z hlediska transparentnosti výběru osoby rozhodce), nicméně má za to, že je použitelná i v případech, kdy důvodem k zastavení exekuce nebyly formální nedostatky rozhodčí doložky, nýbrž neplatnost úvěrové smlouvy a na ni navazující rozhodčí smlouvy pro rozpor s dobrými mravy, resp. s kritériem zjevné nespravedlnosti. Již s okamžikem vydání nálezů Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2012, sp. zn. I. ÚS 199/11 a ze dne 11. 12. 2014, sp. zn. III. ÚS 4084/12, popř. s vydáním usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 4022/2017 muselo být poskytovatelům úvěrů zřejmé, že k zastavení exekuce nepovede jen formálně špatná rozhodčí doložka, nýbrž že bude posuzován rozpor úvěrovou smlouvou sjednaných a rozhodčím nálezem přiznaných nároků s dobrými mravy. Od způsobu posouzení procesního zavinění, jak je popsáno ve shora citované judikatuře tedy není důvod se odchýlit ani v této věci, když i zde to byla oprávněná (resp. její právní předchůdkyně), která nastavovala nemravné parametry úvěrové smlouvy a na ní navazující rozhodčí doložky a která zahájila exekuci rozhodčího nálezu vydaného na základě těchto ujednání, přičemž exekuci zahájila návrhem ze dne 9. 7. 2012 již v době, kdy bylo vydáno usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, od kterého lze mít judikaturu stran posuzování rozhodčích doložek za ustálenou. Oprávněná pak na tuto judikaturu nijak nereagovala ani v dalším průběhu řízení, přičemž nelze pominout, že oprávněná je subjektem vymáhajícím své pohledávky v mnoha případech právě na základě rozhodčích nálezů a nelze tak tedy u ní uvažovat o tom, že by s rozhodnou judikaturou nebyla seznámena.
9. Nutno tedy shrnout, že v daném případě oprávněná na ustálenou judikaturu ani v dalším průběhu řízení (tj. více jak jedenáct let po jejím konečném ustálení) nijak procesně nereagovala, aby tak předešla případným dalším nákladům. Prostor pro aplikaci § 150 o. s. ř. a tedy pro to, aby soudní exekutorce bylo odepřeno právo na náklady exekuce za dlouhodobě prováděnou exekuci tedy dle názoru krajského soudu není dán a je nutné uzavřít s tím, že procesní zavinění v dané věci tíží oprávněnou.
10. Veden shora uvedenými důvody krajský soud usnesení okresního soudu podle § 219 o. s. ř. ve spojení s § 52 odst. 1 e. ř. jako věcně správné potvrdil, přičemž stran jednotlivých nákladů povinného odkazuje krajský soud na podrobné odůvodnění rozhodnutí okresního soudu.
11. Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení vychází z § 142 odst. 1 o. s. ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o. s. ř. a § 52 odst. 1 e. ř., když zcela procesně úspěšným byl povinný, avšak tomu nevznikly žádné náklady s odvolacím řízením.

Poučení:

Proti tomuto usnesení lze podat dovolání ve lhůtě dvou měsíců od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR, prostřednictvím okresního soudu, který rozhodoval

v prvním stupni, a to pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 237 občanského soudního řádu.

Ostrava 28. února 2024

JUDr. Jan Horák v. r.
předseda senátu